

Internetconsultatie IAK

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

- In november 2021 werden de resultaten van de eindevaluatie van de Wet verlaagd collegegeld bekendgemaakt. Deze wet heeft het mogelijk gemaakt om groepen studenten een verlaagd bedrag aan collegegeld te laten betalen. De algehele conclusie luidde dat niet een generieke, doch een specifieke maatregel gericht op specifieke doelgroepen, zoals een wijziging in de aanvullende beurs, effectiever en doelmatiger was geweest.
- In het coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' heeft het kabinet besloten tot het herinvoeren van de basisbeurs in het hoger onderwijs. In april 2022 werd de motie-Van der Molen en Van der Laan aangenomen, waarbij het kabinet verzocht werd om studenten met ouders met een middeninkomen extra financieel te ondersteunen. Ter overweging werd aan het kabinet meegegeven de maatregel halvering wettelijk collegegeld te herzien, c.q. stop te zetten, en het daaruit vrijvallend budget structureel in te zetten voor studiefinanciering en specifieke scholing richting tekortsectoren. Het kabinet geeft uitvoering aan deze motie door de aanspraak op het verlaagd wettelijk collegegeld van eerstejaarsstudenten en tweedejaarsstudenten aan lerarenopleidingen te laten vervallen en het vrijvallende budget, zoals aangekondigd in het Wetsvoorstel herinvoering basisbeurs hoger onderwijs, te gebruiken om de basisbeurs te verhogen en de aanvullende beurs te verbreden, zodat meer studenten hier aanspraak op maken.

2. Wie zijn betrokken?

OCW, DUO, hogeronderwijsinstellingen, UNL, VH, LSvB, ISO

3. Wat is het probleem?

In 2017 heeft het kabinet besloten om het wettelijk collegegeld per studiejaar 2018-2019 te verlagen voor bepaalde groepen studenten. De maatregel van het verlagen van het collegegeld voor eerstejaarsstudenten en tweedejaarsstudenten aan lerarenopleidingen werd ingevoerd om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs nog verder te verbeteren. De specifieke regeling voor studenten aan lerarenopleidingen moest meer studenten aan de lerarenopleidingen aantrekken. Uit de eindevaluatie van de Wet verlaagd wettelijk collegegeld is gebleken dat deze maatregel niet aantoonbaar heeft bijgedragen aan een hogere instroom in het hoger onderwijs en de lerarenopleidingen, en een specifieke maatregel – zoals een wijziging in de aanvullende beurs – wellicht effectiever en doelmatiger was geweest. Deze maatregel kost de overheid €190 miljoen per jaar. Door het beperkte effect van deze maatregel beschouwt het kabinet deze maatregel als een beperkte doelmatige en doeltreffende besteding van overheidsgeld.

4. Wat is het doel?

Het stopzetten van het verlaagd wettelijk collegegeld levert een besparing op van €190 miljoen per jaar. Dit vrijvallend budget zal ingezet worden voor het verbreden van de aanvullende beurs en het verhogen van de basisbeurs. Het kabinet beschouwt dit als een doelmatiger besteding van overheidsgeld.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De overheid is verantwoordelijk voor een kwalitatief, toegankelijk en doelmatig onderwijsstelsel. Om deze verantwoordelijkheid waar te maken, worden diverse instrumenten (waaronder wet- en regelgeving) door de overheid ingezet. Nu is gebleken dat de ingevoerde maatregel slechts beperkt effect heeft gehad, is er gekozen om deze maatregelen stop te zetten en hieruit vrijvallende middelen op een doelmatiger en doeltreffender manier in te zetten.

6. Wat is het beste instrument?

Er is voor gekozen om de met de Wet verlaagd wettelijk collegegeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) opgenomen grondslag te behouden (artikelen 7.45, vijfde lid en 7.45a, vijfde lid, WHW). Hiermee wordt gewaarborgd dat – mochten zich in de toekomst ontwikkelingen voordoen die het verlagen van het wettelijk collegegeld rechtvaardigen – er reeds een juridische grondslag aanwezig is. Er is dan ook gekozen voor de wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008, waarin de groepen studenten zijn aangewezen die in aanmerking komen voor het verlaagd wettelijk collegegeld.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Studenten:

Voor studenten betekent dit dat ze vanaf het studiejaar 2024-2025 het volledig wettelijk collegegeld zijn verschuldigd, wat doorgaans een verdubbeling van het collegegeldtarief betekent. De financiële gevolgen voor studenten worden echter gedempt omdat de vrijkomende middelen gebruikt zullen worden om aanpassingen te doen in het studiefinancieringsstelsel.

Voor hogeronderwijsinstellingen:

De hogeronderwijsinstellingen zullen als gevolg van dit besluit vanaf het studiejaar 2024-2025 het volledig wettelijk collegegeld in rekening brengen aan eerstejaarsstudenten, en zullen daarom niet meer worden gecompenseerd. Instellingen zullen slechts gecompenseerd worden voor de tweedejaarsstudenten aan een lerarenopleiding, die op 1 september 2023 ingeschreven stonden voor een lerarenopleiding. Voor deze groep is namelijk overgangsrecht van toepassing.

Rijksbegroting:

Het stopzetten van deze maatregelen per studiejaar 2024 levert €190 miljoen per jaar. De beoogde wijziging heeft geen gevolgen voor de Rijksbegroting.